

[Pradžia](#) > ... > [Kreipimasis į Teismą](#) > [Tarpininkavimas](#) > [Mediacija Šeimos Bylose](#) > [Mediacija Šeimos Bylose](#) Portugal

Mediacija šeimos bylose

Portugalija

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

ŠEIMOS TAIKINAMASIS TARPININKAVIMAS PORTUGALIJOJE

Savanoriškas dalyvavimas ir reikalavimas, kad susitarimą patvirtintų teismas ar civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnas

Portugalijoje susitaikymas yra savanoriškas. Šeimos ginčo dėl vaikų šalys arba sutuoktiniai abipusiu susitarimu gali naudotis valstybiniu arba privačiu šeimos taikinamuoju tarpininkavimu. Teismas taip pat gali siūlyti šeimai pasinaudoti tarpininkavimu, tačiau negali nurodyti naudotis tarpininkavimu be šeimos sutikimo.

Šeimos taikinamuoju tarpininkavimu galima pasinaudoti prieš ieškinį pateikiant teismui arba Civilinės metrikacijos įstaigai (port. *Conservatória do Registo Civil*) arba ieškinį jau pradėjus nagrinėti. Bet kuriuo atveju su šeimos byla susijusį susitarimą turi patvirtinti teismas arba civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnas, tik tada susitarimas taps vykdytinas. Šalių atstovai (jei jų yra) taip pat gali dalyvauti tarpininkavimo sesijose ir praktiškai kartais taip daro. Tarpininkavimui taikomi bendrieji principai yra nustatyti 2013 m. balandžio 19 d. Įstatymu Nr. 29/2013.

Tarpininkavimas teismo procese

Jeigu šalys pasinaudoja šeimos taikinamuoju tarpininkavimu prieš pateikdamos ieškinį ir sudaro susitarimą, šalys turėtų kreiptis į pasirinktą Civilinės metrikacijos įstaigą, kad ji patvirtintų susitarimą. Tokiuose susitarimuose gali būti aptarti klausimai dėl sutuoktinių (pvz., dėl santuokos nutraukimo, sutuoktinių išlaikymo išmokų, šeimos būsto, buvusio sutuoktinio pavardės naudojimo) ir dėl vaikų (pvz. prie susitarimo dėl santuokos nutraukimo pridedamas susitarimas dėl tėvų pareigų arba dėl suaugusio palikuonio išlaikymo išmokų). Prieš civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnui patvirtinant susitarimą, prokuratūra (port. *Ministério Público*) parengia nuomonę dėl susitarimo nuostatų, susijusių su tėvų pareigomis nepilnamečiams.

Jeigu šeimos taikinamasis tarpininkavimas vyksta prieš pateikiant ieškinį teismui ir vienintelis jo tikslas yra susitarti dėl tėvų pareigų nepilnamečiams (be pridedamo susitarimo dėl santuokos nutraukimo arba teisminės separacijos), šalys turės prašyti kompetentingo teismo patvirtinti susitarimą.

Jeigu šeimos taikinamasis tarpininkavimas vyksta tebevykstant teisminiams veiksams, tarpininkavimo eiga yra tokia:

- Kai teisme sprendžiamas tėvų pareigų klausimas (pvz., dėl globos, lankymo, nepilnamečių išlaikymo išmokų), surengiamas specialus susitikimas psichosocialiniams aspektams aptarti (port. *audição técnica especializada*) ir vykdomas tarpininkavimas. Jeigu šalys pakviečiamos susitikti su teisėju, bet joms susitarti nepavyksta, teisėjas atideda derybas dviem–trimis mėnesiams ir pasiūlo šalims pasinaudoti vienu iš šių alternatyvių mechanizmų: tarpininkavimu, jei šalys su tuo sutinka arba to prašo, arba specialiu susitikimu psichosocialiniams aspektams aptarti, kurį surengia teismo psichosocialinės paramos tarnybos. Pasibaigus atidėjimo laikotarpiui, derybos atnaujinamos ir, jei vienu iš pirmiau paminėtų būdų buvo susitarta, teisėjas susitarimą apsversto ir patvirtina. Jeigu susitarimas nesudaromas, prasideda bylinėjimosi etapas.

- Paprastai visose civilinėse bylose, įskaitant sutuoktinių bylas (pvz. dėl santuokos nutraukimo, teisminės separacijos, sutuoktinių ir buvusių sutuoktinių išlaikymo išmokų, šeimos būsto priteisimo, kai nėra pradinės sutarties) pagal Civilinio proceso kodekso (port. *Código de Processo Civil*) 273 straipsnį teismui leidžiama stabdyti procesą ir perduoti bylą spręsti tarpininkavimo būdu, nebent kuri nors iš šalių tam prieštarauja.
- Pagal Civilinio proceso kodekso 272 straipsnio 4 dalį šalys taip pat gali abipusiu susitarimu prašyti sustabdyti procesą trims mėnesiams ir kreiptis į taikintoją savo iniciatyva.

Jeigu pirmiau nurodytais atvejais susitariama tarpininkavimo būdu, teismo procesui tebevykstant, šalys privalo prašyti teismo patvirtinti susitarimą.

Ieškiniai šeimos bylose, kurios priklauso civilinės metrikacijos įstaigos kompetencijai, turi būti teikiami kartu su išankstiniu abiejų šalių susitarimu, antraip jie patenka į teismų kompetencijos sritį. Dėl tos priežasties prieš pateikiant ieškinį gali būti naudinga pasinaudoti tarpininkavimu šalių iniciatyva. Po to, kai procedūra pradedama civilinės metrikacijos įstaigoje, pagal 2001 m. spalio 13 d. Įstatyminio dekreto Nr. 272/2001 14 straipsnio 3 dalį civilinės metrikacijos įstaigos pareigūnas turėtų informuoti santuoką nutraukti norinčius sutuoktinius apie galimybę pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis. Pagal šią nuostatą šalims leidžiama, civilinės metrikacijos įstaigoje abipusiu susitarimu pradėti santuokos nutraukimo procedūrai tebevykstant, kreiptis į tarpininką, kad šalys galėtų susitaikyti, arba, jei prokuratūra tai siūlo, kad tarpininkas peržiūrėtų prie susitarimo dėl santuokos nutraukimo pridėtą susitarimą dėl tėvų pareigų.

Valstybinio arba privataus tarpininko pasirinkimas, tarpininkavimo trukmė ir išlaidos

Šeimos taikinamasis tarpininkavimas, remiantis Civilinio proceso kodekso 272 straipsnio 4 dalimi, paprastai trunka ne ilgiau kaip tris mėnesius. Tarpininkavimas gali trukti ilgiau tik išimtiniais ir pagrįstais atvejais.

Jeigu šalys nori pasinaudoti privačiomis tarpininko paslaugomis, jos turi sumokėti mokesčius tarpininkui. Ši suma, tarpininkavimo taisyklės ir grafikas nustatomi tarpininkavimo protokole, kurį šalys ir tarpininkas pasirašo tarpininkavimo pradžioje. Teisingumo ministerija tvarko [valstybinių](#) ir [privačių](#) tarpininkų sąrašą ir šalys gali su juo susipažinti prieš pasirinkdamos privatų tarpininką, jei nenori, kad jis joms būtų priskirtas atsitiktine tvarka.

Jei šeimos ginčo šalys nori pasinaudoti valstybinio tarpininko paslaugomis, jos gali užpildyti [internetinę formą](#), kad gautų informacijos arba paprašytų šeimos taikinamojo tarpininkavimo.

Jos gali kreiptis į Teisingumo politikos generalinio direktorato (port. *Direcção Geral da Política de Justiça*) [Alternatyvaus ginčų sprendimo biurą \(Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos\)](#), kuris yra atsakingas už šeimos taikinamojo tarpininkavimo sistemos valdymą (tel. +351 808 26 2000 arba [el. paštu](#)).

Vadovui patvirtinus šeimos taikinamojo tarpininkavimo prašymą, paskiriamas šeimos taikintojas ir surengiamas išankstinis tarpininkavimo posėdis, kuriame paaiškinamos taikinamojo tarpininkavimo taisyklės ir principai. Šalims susitarus, jos ir taikintojas pasirašo taikinimo protokolą ir, kiek įmanoma, suplanuojami taikinimo posėdžiai ir nustatoma proceso trukmė.

Valstybinis šeimos taikinamasis tarpininkavimas kainuoja 50 EUR kiekvienai šaliai, nepriklausomai nuo to, kiek sesijų planuojama surengti. Šį 50 EUR mokestį kiekviena šalis sumoka valstybinio tarpininkavimo procedūros pradžioje. Valstybinio tarpininkavimo paslaugas teikiančių tarpininkų mokesčių išlaidas dengia ne šalys. Pagal įstatymu nustatytą kainoraštį jas dengia Teisingumo politikos generalinis direktoratas.

Susitikimai su valstybiniu taikintoju gali vykti Teisingumo politikos generalinio direktorato patalpose arba savivaldybės, kurioje šalys gyvena, paskirtose patalpose.

Kalbant apie valstybines tarpininkavimo paslaugas, šalys gali rinktis tarpininką iš tarpininkų, atrinktų teikti valstybines tarpininkavimo paslaugas, sąrašo. Jei jos to nepadaro, Teisingumo politikos generalinio direktorato Alternatyvaus ginčų sprendimo biuras paskirs vieną tarpininką iš valstybinių tarpininkų sąrašo eilės tvarka, atsižvelgdamas į atstumą iki šalių gyvenamosios vietos. Paprastai tarpininkas paskiriamas elektroninėmis priemonėmis.

Jei šalys turi teisę gauti teisinę pagalbą, ji gali apimti tarpininkavimo išlaidas.

Tarpvalstybinis tarpininkavimas ir tarpininkavimas dalyvaujant keliems tarpininkams

Jeigu kyla tarpvalstybinis ginčas ir dėl to tiesioginės sesijas surengti neįmanoma, galima naudotis vaizdo konferencijų sistemomis.

Portugalijoje tarpininkai iš kitų valstybių narių gali užsiregistruoti, kad būtų įtraukti į Teisingumo ministerijos sudaromą šeimos taikintojų sąrašą (į jį įtraukiami valstybiniai ir privatūs tarpininkai), ir gali būti atrenkami į valstybinių šeimos taikintojų sąrašą (viešojo konkurso būdu). Abiem atvejais tai bus daroma tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos nacionaliniams tarpininkams.

Portugalijoje tarpininkavimas dalyvaujant keliems tarpininkams yra leidžiamas ir valstybinėje sistemoje, ir privataus tarpininkavimo sistemoje. Tarpininkavimą dalyvaujant keliems tarpininkams gali rinktis šalys arba jis gali vykti tarpininkui pasiūlius, jei manoma, kad toks metodas byloje tinkamiausias.

Naudingos nuorodos / taikomi teisės aktai

Apsilankykite [Teisingumo politikos generalinio direktorato](#) interneto svetainėje:

- Nacionalinės taikinimo teisės aktai: [2013 m. balandžio 19 d. Įstatymas Nr. 29/2013 \(Tarpininkavimo įstatymas\)](#);
- šeimos [taikintojų](#), tiek [valstybinių](#), tiek [privačių](#) sąrašas.
- Bendra informacija apie šeimos taikinamąjį tarpininkavimą

Prašymus dėl valstybinio tarpininkavimo galima teikti telefonu (+351) 808262000 arba užpildžius [formą internete](#).

Jei norite sužinoti, kiek kainuoja valstybinis tarpininkavimas, spustelėkite šią nuorodą:

[Prašyti šeimos taikinimo | Justiça.gov.pt \(justica.gov.pt\)](#)

Privataus taikinimo kainos gali skirtis nuo nurodytųjų už valstybinį taikinimą.

Baigiamoji pastaba

Šioje faktų suvestinėje pateikiama informacija yra bendro pobūdžio ir nėra baigtinė. Kontaktiniam asmeniui, Europos teisminiam tinklui civilinėse ir komercinėse bylose, teismams ar kitiems asmenims ji nėra privaloma. Ja nesiekama pakeisti susipažinimo su galiojančiais taikomais teisės aktais.

 Paskutinis naujinimas: 25/11/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.